

«Тасдик менамоям»
Ректори Донишгоҳи аграрии
Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ
Шоҳтемур, д.и.к., узви вобастаи АИКТ,
профессор Махмадёрзода У.М.
« 14 » с. 2023

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шоҳтемур

аз суратчаласаи №10 васеи кафедраи зотпарварӣ ва генетикаи ҳайвоноти кишоварзии факултети зооинженерии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шоҳтемур дар ҳамкорӣ бо олимони кафедраҳои зоотехнияи хусусӣ, технологияи истехсол ва ҳӯронидани чорво, физиологияи ҳайвоноти кишоварзӣ.

Кори диссертатсионии Ҷамшедзода Х. Ҷ. дар мавзӯи «**Мукамалгардонии сифатҳои маҳсулнокии гӯсфандони зоти тоҷикӣ бо усули селексияи дохилизотӣ**» дар кафедраи зотпарварӣ ва генетикаи ҳайвоноти кишоварзӣ ба анҷом расонида шудааст.

Роҳбари илмӣ: Раҳимов Ш.Т. – доктори илмҳои кишоварзӣ, мудирӣ озмоишгоҳи биотехнологияи инноватсионии Маркази ҷумҳуриявии биотехнологияи чорвои Институти чорводорӣ ва чарогоҳи АИКТ.

Дар охири муҳокимаи чаласа чунин хулоса бароварда шуд:

Дар давраи тайёр намудани диссертатсия, солҳои 2012-2016 Ҷамшедзода Х.Ҷ. ба ҳайси ассистент, Директори Маркази ҷумҳуриявии биотехнологияи чорвои Институти чорводорӣ ва чарогоҳи Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон ва айна ҳол муовини Ректори Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шоҳтемур оид ба иқтисодиёт ва хоҷагидорӣ фаъолият дорад.

Иштироки шахсии муаллиф дар азҳудкунии натиҷаҳои кори илмӣ. Ҷамшедзода Х.Ҷ. зиёда аз 7 сол таҷрибаҳои илмӣ-хоҷагӣ, озмоишӣ ва истехсолиро гузаронида натиҷаҳои дилхоҳ ба даст овардааст. Ҳангоми гузаронидани таҷрибаҳои илмӣ маълум гардид, ки маҳсулнокии гӯсфандони зоти тоҷикӣ дар натиҷаи ҷуфткунони байниавлодӣ хуб гашта фарқияти мусбӣ дорад.

Кори диссертатсионӣ дар навбати худ кори илмии ба охиerrasида мебошад, ки ҳамаи натиҷаҳои бадастовардашуда шахсан ба худи

муаллиф таалук доранд ё хангоми иштироки бевоситаи худи муаллиф ба даст оварда шудаанд.

Аҳамият ва мубрам будани мавзӯи таҳқиқот. Гӯсфандпарварӣ аз ҷиҳати аҳамияташ дар соҳаҳои чорводорӣи Тоҷикистон мавқеи дуҷумро ишғол намуда, дар таъмин намудани аҳолии мамлакат бо маҳсулоти ғизоӣ (гӯшт ва равған) нақши калонро мебозад.

Бояд қайд намуд, ки низоми қабулгардидаи парвариш-нигоҳубини солонаи чарогоҳии гӯсфандон дар Тоҷикистон бо назардошти алафзори марғзори ҳосилнокиаш баланди чарогоҳ имкон медиҳад, ки маҳсулоти нисбатан арзонро ба даст овард. Ҳамзамон аз ҷониби гӯсфандон ба таври самаранок истифода гардидани чарогоҳҳои кӯҳӣ ва наздикӯҳӣ имкон медиҳад, ки аз онҳо гӯшти аз ҷиҳати экологӣ тоза ва равғани думба, ки ҳамчун маводи шифоӣ дар тибби халқии мамлакатҳои Осиёи Марказӣ истифода бурда мешавад, ба даст оварда шавад.

Талаботи мавҷудаи аҳолии нисбат ба маҳсулоти гӯсфандпарварӣ ба таври қатъӣ муносибати фермеронро нисбат ба парвариши ин ё он зот ба куллӣ тағйир дод. Ин дар он инъикос мегардад, ки бештари онҳо бо сабаби доштани вазни зиёд ва мутаносибан баромади баланди маҳсулоти гӯшту чарбӯ ба парвариши гӯсфандони зоти ҳисорӣ мароқ зоҳир менамоянд. Дар мамлакат мавҷуд набудани саноати коркарди пашм водор намуд, ки парвариши зотҳои серпашми гӯсфандон ба мақоми дуҷумдараҷа фарояд. Ин маҳсусан ба зоти гӯшту равған ва пашмдеҳи тоҷикӣ, ки саршумори умумиашон хеле кам шудааст ва дар айни замон наздикии 3000 сарро ташкил менамояд, таалук дорад. Ҳамин гуна ихтисоршавӣ, аммо ба қадри камтар дар байни зоти гӯсфандони маҳинпашми тоҷикӣ низ ба мушоҳида мерасад.

Вазъияти мураккаби баамаломата тарҳрезии низоми оқилонаи ҳифзнамояӣ ва истифодаи захираҳои ирсии зотҳои гӯсфандони дар ҷумҳурӣ парваришбандаро бо назардошти он, ки эҳтимол ин зотҳо дар оянда барои фермерҳо ва чорводорон вазифаи парвариши зотҳои гӯсфандони маҳсулнокиашон маҷмӯӣ ва серпашм мегузорад, нақши муҳимро мебозад. Ҳамчунин ин иқдом барои парвариши ҳайвоноте, ки ба шароити тағйирёбанда, иқтимоию иқтисодӣ ва экологӣ, инчунин тағйироти имконпазири иқлим рӯ ба рӯ мешаванд, мусоидат менамояд.

Маълум аст, ки иҷрои корҳои селексионӣ зотпарварӣ бо зотҳои саршуморашон кам боз ҳам мураккабтар мегардад, вақте ки саршумори чорво то он сатҳе, ки интиҳоб ва хостагирии муносиб мушкил мегардад, кам мешавад. Дар ин ҳолатҳо ба селекционер лозим меояд, ки ҷуфтikuнонии ҳешутаборӣ, гоҳе ҷуфтikuнонии ниҳоят наздики ҷуфтҳои волидайнӣ чорворо истифода намояд.

Бо ҳамин мақсад, мо чунин мешуморем, ки мукамалгардони минбаъдаи сифатҳои маҳсулнокии зоти гӯсфандони гӯшту равғану ва пашмдеҳи тоҷикӣ, ҳифзнамоӣ ва афзун намудани саршумори онҳо ба амалӣ гардидани корҳо дар ҳудуди ҷуфтиқунонии дохилизотӣ бо назардошти гуногуннамудии сохтори ирсии ин зот вобастагии зич дорад. Масоили мазкур муҳиммияти бурдани кори таҳқиқотиро дар ин самт муайян намуд.

Мақсади таҳқиқот - баланд бардоштани маҳсулнокии гӯсфандони зоти тоҷикӣ бо роҳи амалӣ сохтани селекцияи дохилизотӣ мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот:

- муайян намудани ҳолати муосири сохтори генеалогии зот;
- интиҳоб ва хостагирии ҷуфтҳои волидайнӣ аз рӯи авлодҳо;
- омӯзиши расиш ва инкишофи ҷавонаҳои аз вариантҳои гуногуни интиҳоб ба даст овардашуда;
- муайян намудани маҳсулнокии гӯштӣ ва пашмии наслҳо;
- усулҳои зиёд гардонидани саршумори зот бо истифода аз усули ҷуфтиқунониидохилизотӣ аз рӯи авлодҳо;
- муайян намудани самаранокии иқтисодии вариантҳои гуногуни таҳқиқот.

Навгонии илмӣ. Мукамалсозии минбаъдаи маҳсулнокии ва сифатҳои зотии ҳайвоноти саршуморашон начандон зиёд тарҳрезӣ намудани усулҳои селекцияи дохилизотиро талаб менамояд. Бинобар ин, навгонии илмӣ таҳқиқоти мазкур ба омӯзиши афзоиши рушд ва инкишофи гӯсфандони зоти гӯшту равғану ва пашмдеҳи тоҷикӣ дар давраи онтогенез дар асоси интиҳоб ва хостагирии дохилизотӣ аз рӯи сохторҳои мавҷудаи генеалогии дар дохили зот тарҳрезӣ карда шудааст.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда аз ҷиҳати назариявӣ донишҳои илмӣ усулҳои мукамалсозии дохилизотии зотҳои камшумор ва нестшудаистодаи ҳайвонотро бой гардонидани, аз ҷиҳати амалӣ бошад, баланд бардоштани маҳсулнокии, ҳифзнамоии гуногуннамудии генеалогии ва зиёд гардонидани саршумори зоти гӯсфандони дар Ҷумҳурии Тоҷикистон парваришбандаро, таъмин месозад.

Робитаи таҳқиқот бо барномаҳо ва мавзӯҳои илмӣ. Таҳқиқотҳои гузаронидашуда тибқи мавзӯи Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур РҚД 0116ТJ00549 дар давраи солҳои 2012-2016 гузаронида шудааст.

Нуқтаҳои асосии илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд:

1. Гуногуннамудии сохтори генеалогии гӯсфандони зоти тоҷикӣ;
2. Баланд бардоштани маҳсулнокии бо усули интиҳоб ва хостагирии селекцияи дохилизотӣ аз рӯи авлодҳои мавҷуда.

Тасвиби таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ дар:

- чаласаҳои ҳарсолаи кормандони кафедраи зотпарварӣ ва генетикаи Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур, шуъбаи селекция ва технологияи гўсфандпарварӣ ва бузпарварии Института чорводорӣ ва чарогоҳӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон (солҳои 2012-2016);

- дар чаласаи васеи кафедраи зотпарварӣ ва генетикаи Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш.Шохтемур бо фаро гирифтани олимони дигар кафедраҳо (соли 2023) ба таври маъруза гузориш дода шудаанд.

Интишори натиҷаҳои диссертатсия. Аз рӯи маводи диссертатсия 7 мақолаҳои илмӣ нашр ва аз он аз ҷумла 3 мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризишавандаи ҚОА назди Президенти ҚТ ба таърифи расонида шудааст.

Саҳми шахсии унвонҷӯи дарачаи илмӣ. Асосноккунии назариявии самти интихобгардидаи таҳқиқот, ташкил ва гузаронидани таҷрибаҳои илмӣ-хоҷагидорӣ оид ба омӯзиши самаранокии мукамалгардонии дохилизотии сифатҳои зотӣ ва маҳсулнокии гўсфандони зоти сергўшту равшан ва пашмдеҳи тоҷикӣ аз рӯи авлодҳои мавҷуда, коркард ва пешниҳод намудани маълумотҳои бадастовардашудаи таҷрибавӣ, тасвиб ва дар истиҳсолот қорӣ намудани натиҷаҳои таҳқиқот шахсан аз ҷониби худ муаллиф иҷро карда шудаанд.

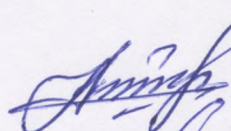
Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия дар ҳаҷми 139 саҳифаи матни ҷопи компютерӣ омода карда шуда, аз муқаддима, тафсири адабиёт, мавод ва усулҳои таҳқиқот, муҳокимаи натиҷаҳо ва тавсияҳои амалӣ, ҳамчунин феҳристи адабиёти истифодашуда, ки 147 номгуйро дарбар мегирад, иборат аст. Диссертатсия 26 ҷадвал ва 11 расм дорад.

Ҷавобгу будани диссертатсия ба ихтисос. Диссертатсия ба анҷомрасондаи Ҷамшедзода Хусрав Ҷамшед дар мавзӯи «**Мукамалгардонии сифатҳои маҳсулнокии гўсфандони зоти тоҷикӣ бо усули селекцияи дохилизотӣ**» ба талаботи пешниҳодгардидаи диссертатсияи номзадӣ (Қарори ҚОА-и назди Президенти Тоҷикистон аз 20 июни 2018 таҳти №521) ва шиносномаи ихтисоси 06.02.07. - Зотпарварӣ, селекция ва генетикаи ҳайвоноти кишоварзӣ ҷавобгу мебошад. Аз ин лиҳоз ба ҳимоя барои дарёфти дарачаи илмии номзадӣ илмҳои кишоварзӣ тавсия дода мешавад.

Хулоса дар маҷлиси васеи кафедраи зотпарварӣ ва генетикаи ҳайвоноти кишоварзии факултети зооинженерии Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур қабул шуд.

Дар чаласа иштирок намуданд: 23 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ:
Тарафдор – 23 нафар. Зид – нест, Бетараф – нест. Сураҷаласаи № 8 аз
14- уми апрели соли 2023.

Раиси чаласа, декани
факултети зооинженерӣ, н.и.к.

 Чурабекзода А.

Котиби чаласа, н.и.к.

 Даминова К.Х.

Имзои Чурабекзода А. ва Даминова К.Х. -ро тасдиқ менамоям:

Сардори шуъбаи таъминоти ҳуқуқӣ ва кадрҳо Абдуҳалимзода Н.

